

**La lluita per l'hegemonia
social i política a les illes**

**El paper de l'esquerra
nacional i transformadora**

Fundacions Darder Mascaró
carrer de Jeroni Pou, 9
07006 Palma

ISSN: 2444-8117
octubre 2024

Edita:

La lluita per l'hegemonia social i política a les illes

El paper de l'esquerra nacional i transformadora

Hi ha dues menes de cristians - i dues maneres de professar qualsevol ideologia:- els qui es decanten a recordar que "aquell que no està amb mi està contra mi" (Mateu, XII, 30) i els qui creuen que "qui no està contra nosaltres està amb nosaltres" (Lluc, IX, 50).

Joan Fuster
Judicis Finals

Índex

Pròleg	7
1. Les contradiccions del capitalisme global	11
I els seus efectes a les nostres Illes Balears.....	17
Amplès aliances democràtiques i pacifistes per derrotar al neofeixisme i al nou autoritarisme.	21
2. Entre la Conveniència i la Incertesa: La relació entre el PP i VOX	23
3. Per la construcció d'una hegemonia democràtica i nacional a les nostres Illes Balears.	29
4. ¿Seria possible i necessari articular un sol espai electoral de l'esquerra nacional i transformadora? Un Bloc Alternatiu de País.....	35
5. El sobiranisme d'esquerres, un instrument necessari per construir aquest projecte de país.....	39
6. Cal decidir definitivament si necessitem un projecte polític sobiranista d'illes.....	43
7. La política d'aliances estratègica vista des de les Illes Balears	49

Pròleg

Són tants els canvis de la situació política, econòmica i sociocultural dels últims anys que ens obliguen a les esquerres a reflexionar i aportar noves idees si volem trencar el camí que té dissenyat el capitalisme pel futur immediat.

Mentre les esquerres anam perdent la lluita d'idees, alguns ni tan sols en són conscients i altres ho miren sense posar-hi remei. Situar en primer pla la lluita ideològica és la primera condició per començar a canviar la correlació de forces a dins la lluita de classes i en la lluita per la igualtat entre els pobles del món.

Des de Fundacions Darder Mascaró volem fer la nostra petita aportació. No pretenem donar solucions acabades ni molt manco receptes tancades. Ens conformem en aportar, segon el nostre criteri, el guió argumentat de temes que cal afrontar i propiciar el seu debat. I aquest és l'objectiu d'aquest document que teniu a les vostres mans.

Convençuts d'aquella consigna que llançaren Els Verds a la dècada dels anys vuitanta: «pensar globalment i actuar localment» hem començat el nostre document bussejant sobre els canvis en el capitalisme actual. Caldrà aprofundir amb l'anàlisi de com s'organitza el món, en l'època de la post-globalització. Quina és la dialèctica d'influències i d'aliances a escala mundial avui en dia. El paper actual de l'OTAN. Si ens situem en una nova època d'unilateralisme o pel contrari, hi ha una nova realitat multilateral a tenir present.

A escala internacional sembla com si estiguéssim tornant a la guerra freda, però aquesta vegada sense coartades ideològiques, sinó exclusivament per interessos econòmics.

El capitalisme fidel al seu principi bàsic d'incrementar constantment els beneficis privats empresarials, dona l'esquena a la problemàtica que suposa el canvi climàtic i no sap què ha de fer amb la brutalitat d'excedents financers en el seu poder. Com que lluitar contra la pobresa al món i distribuir medicaments a preus assequibles pel tercer món no forma part de les seves prioritats, prefereix cercar els guanys a curt termini en el mercat immobiliari mundial, convertint el problema de l'habitatge en el drama de milions de persones. També en incrementar les inversions en armament, atiant els conflictes latents i declarats,

en lloc d'apostar per polítiques actives en favor de la pau. I per últim hegemonitzar les tecnologies espacials, per la seva especial incidència en el terreny de la revolució digital i les noves tecnologies bèl·liques.

A la Unió Europea després de la pandèmia sortiren veus de pes que defensaven criteris com: més UE i menys OTAN, més inversions verdes i menys armament i menys subordinació als EUA. Doncs ja tornem a estar allà mateix. Una UE subordinada als EUA i l'OTAN, amb increments bestials dels pressuposts armamentístics. Més poder pels estats i menys als pobles.

I alhora amb un creixement importantíssim del bloc de l'extrema dreta mundial que no està format tan sols per partits polítics sinó per xarxes culturals, religioses, territorials, entramats feixistes dins els distints aparells de l'Estat...

A l'Estat Espanyol aquella onada que s'obria fa una dècada amb el 15M, el procés independentista a Catalunya i l'acabament de l'activitat d'ETA, està totalment esgotada i hem entrat en un altre cicle polític.

Ara són les forces de dretes que treballen per consolidar un Bloc conservador que faci retrocedir totes les conquestes democràtiques que puguin, que aglutini, a part dels partits polítics PP i VOX, la gran patronal, bona part de l'aparell de justícia, de les forces de seguretat, de l'Església catòlica entre altres.

Per derrotar aquest Bloc, frenar l'ofensiva feixista nacionalcatòlica, cal recuperar la iniciativa política per gestionar la transició cap a un altre model eco-social, just i autogovernat. Cal articular una àmplia aliança progressista i democràtica de les forces polítiques sobiranistes, de les

esquerres i el centreesquerra, amb la participació activa de la societat civil organitzada.

La victòria de les dretes a la majoria d'institucions de les Illes Balears suposa la tornada al govern, als governs insulars i molts de municipis dels amics dels hotelers, els constructors, tots els que aposten per continuar el creixement turístic, i els sectors més casposos i reaccionaris de la nostra societat. Si aquest projecte es consolida una altra legislatura, seria una consolidació d'un projecte a les nostres illes insostenible, injust i espanyolista. Afortunadament la resposta de la societat civil els obliga a canviar verbalment el discurs i a parlar de límits. Però els seus fets van en la línia desenvolupista de sempre.

Per tant la primera tasca és seguir organitzant una forta resistència unitària i amb una gran complicitat entre les forces polítiques progressistes i les entitats socials. I al mateix temps posar sobre la taula la necessària reflexió de quina és la fórmula electoral millor per derrotar la dreta, en un mapa de pluralitat insular i pluralitat política.

Així mateix des de les Fundacions Darder-Mascaró, volem reflexionar sobre el paper cabdal, que ha de tenir el sobiranisme d'esquerres, un instrument necessari per construir el projecte de País a què aspiram.

És necessari revitalitzar i enfortir l'instrument orgànic del sobiranisme polític que a Mallorca representa MÉS per Mallorca.

Si MÉS per Mallorca té vocació de liderar un procés de lluita que faci realitat el crit que ha sortit durant molts d'anys i de moltes gargamelles, **Visca Mallorca lliure i socialista**, necessita entendre que un procés de canvi d'aquesta envergadura té tres fronts i que tots tres s'han de tocar alhora: la lluita d'idees per conquerir l'hegemonia social, una lluita eficaç i eficient a les institucions i una participació activa en la societat civil auto-organitzada. En els tres àmbits cal la presència activa de la militància, i en els tres cal fer-hi possible polítiques d'aliances, a vegades tàctiques i a vegades estratègiques, amb la vocació de guanyar la batalla global per l'hegemonia.

Així mateix cal decidir si el que es necessita és un projecte confederal sobiranista d'Illes Balears, que sigui estable, conformat i pactat des de cada força política insular o basta una aliança tàctica entre partits sobiranistes illencs, en funció de cada conjuntura concreta, com a la pràctica s'ha estat funcionant fins ara.

I per últim decidir si optem per una política d'aliances estable i permanent dins el món sobiranista de l'estat (confederals i independentistes). O si la política d'aliances dins el sobiranisme és una qüestió a debatre tan sols quan hi ha eleccions. Amb altres paraules, si les polítiques estatals i europees, són aspectes subsidiaris inevitables d'una política

sobiranista, a les que cal fer-hi front per no perdre presència pública, o s'han de començar a pensar com una part substancial de la mateixa estratègia sobiranista.

El dret a decidir com a poble és un dret irrenunciable, però tenir la vocació de voler influir en totes les esferes de decisió política que afecten al nostre poble, no tan sols no afebleix les seves aspiracions sobiranistes, sinó que les pot fer més entenedores, per aquells que encara no les fan seves a la nostra terra, així com les feim més visibles i presents, als qui des de fora, encara no les coneixen i es veuen obligats a tenir-les presents.

1. Les contradiccions del capitalisme global...

L'any 2022 el PIB brut mundial fou entorn dels 100 bilions de dòlars. Aquest any els actius i els passius financers mundials creixeren més ràpidament que el PIB i superaren àmpliament la inversió neta retornada de l'activitat directament productiva. Els actius financers mundials es comptabilitzen entorn dels 1.540 bilions de dòlars. D'aquests actius financers, el 50% pertany a patrimoni net immobiliari. Dels actius fixos que impulsen el creixement, sols el 20% correspon a les activitats empresarials directament productives. En el període 2000-2020 els béns immobles han sigut el 2/3 dels creixements dels actius financers, fet que correspon a la pujada de preus d'aquests actius, molt més elevats que els dedicats a la retribució de l'estalvi i a la inversió productiva.

Per un sistema que sols funciona pel creixement extensiu i continuat de la producció, per tal d'incrementar el continu guany de capital privat, aquestes dades suposen una bomba de rellotgeria pel sistema. La inversió especulativa dona rèdits a curt termini, però el capital sols es retroalimenta en la producció i venda de mercaderies, que pel fet de ser-ho, precisen cobrir alguns tipus de necessitats socials. Els immobles són una d'aquestes mercaderies. Si hi ha una concentració mundial en aquest sector, ja que és un dels que produeix uns guanys més ràpids, l'encariment de preus durà a una estratificació social accentuada, a la vegada que manllevarà recursos per altres necessitats productives.

De fet les desigualtats s'han accelerat en aquesta etapa. Als Estats Units el 10% de les llars més riques, tenen el 71% de la riquesa. I un 50% de les llars, sols tenen l'1,5% de la riquesa. A la Xina el 10% de les llars més riques tenen el 67% de la riquesa, i un 50% de les llars sols tenen el 6% de la riquesa. Fet que encara s'aguditza si mirem les grans fortunes que suposen l'1% de la població i el muntant de riquesa que acumulen.

En el món hi ha quinze vegades més capital que possibilitats reals de reinvertir-t'ho. El que suposa que o bé corre el risc de devaluar-se, o bé ha de trobar noves fonts extractives per invertir-lo. El sector immobiliari és cada cop més decisiu, però tampoc està immunitzat a una crisi per excés d'oferta, o per debilitat extrema de la demanda. La crisi del 2008 fou bàsicament una crisi financera vinculada al sector de la construcció i de finançament de les hipoteques. Al mateix temps els reptes globals com el pic de reserves de les energies fòssils, la limitació física de les matèries primeres estratègiques en les quals es basen les noves tecnologies, els efectes sobre els espais actuals que produirà el canvi climàtic, si hi ha la voluntat explícita d'ignorar-

los, poden produir l'efecte d'acceleració de l'actual bogeria. És el pensament dominant. Si hi ha massa incerteses del que pot succeir a mitjà i llarg termini, accelerem el que ens està «funcionant» a curt termini. Parlar d'un planeta finit amb un sistema econòmic que reclama un creixement indefinit, és una contradicció en els seus propis termes. Volen que posem a la gelera del pensament aquesta realitat, i que ens emmirallem en l'autocomplaença de les dades anuals de conjuntures de creixements. I que l'orquestra segueixi tocant, encara que el planeta s'enfonsa inevitablement com el Titànic.

La història del capitalisme és la història de les seves crisis. Moltes de les quals s'han resolt amb les guerres com a element essencial de les anomenades «forces destructives». Arrasar el que s'ha construït, per a tornar de bell nou a reconstruir, a reprendre de nou el cicle de rendiments del capital. I si s'ha eliminat a un estat competidor i les seves empreses, encara hi ha majors valors afegits.

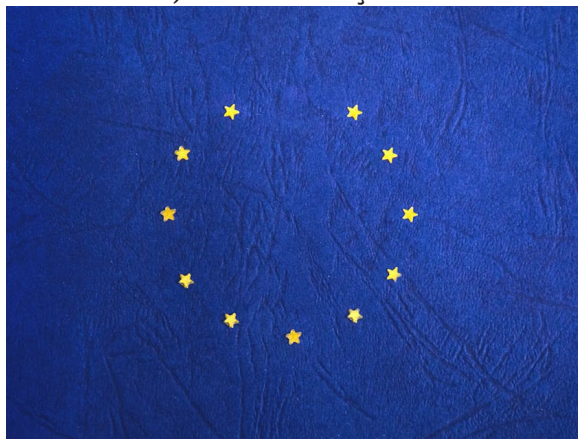
Aquests darrers anys s'ha caigut el mite del nou ordre mundial, el d'una globalització capitalista basada en el lliure mercat i la competència ordenada i autoreguladora pel mateix mercat i els organismes internacionals. Aquesta globalització se sustentava amb una economia del dòlar com a moneda d'intercanvi internacional -l'any 2022 la reserva federal dels Estats Units emeté bons del tresor per valor de 22 bilions de dòlars, un muntant equivalent al 22% de tot el PIB mundial de l'any- i el predomini militar dels Estats Units. L'extensió de l'OTAN fins a les fronteres de Rússia i la projecció de la seva àrea de «preocupació» i d'influència cap a la resta de continents, és bona prova que l'OTAN no desapareix com a entitat «defensiva» nascuda per a frenar el bloc soviètic, sinó que a l'inrevés, es reforça encara més, i objectivament es fa cada cop més «ofensiva».

Però les regles del capitalisme global estaven escrites perquè ningú qüestionés el lideratge nord-americà. La Unió Europea es col·locava com a satèl·lit de la potència dominant, amb certa voluntat d'autonomia. La Xina obria els seus mercats a les inversions exteriors i s'especialitzava com a factoria industrial mundial amb preus de mà d'obra més barats. Les multinacionals podien afavorir la deslocalització de les seves empreses. Rússia era un cau controlat per les elits burocràtiques pròpies, però era la segona potència nuclear. La resta del món intentava adaptar-se a aquesta situació.

Perquè es trenca aquest nou ordre? Doncs perquè la Xina comença a guanyar la carrera econòmica a branques estratègiques de l'economia, i els Estats Units no estan disposats a permetre-ho. La Xina té una estratègia mundial d'assegurar-se les matèries primeres, amb acords estratègics de desenvolupament amb països africans, llatinoamericans i asiàtics. Té vocació d'influència internacional i es rearma per assegurar-se autonomia i disputa del nou camp econòmic-militar, especialment el

de la investigació espacial. El conflicte entorn de les aigües territorials que reclama la Xina, o la unitat amb Taiwan, auguren un potencial de perill bèl·lic elevat. Especialment si hi ha qualche potència interessada a atiar-lo.

A la vegada apareixen els BRIXS (Brasil, Rússia, Índia, Xina, Sud-àfrica), que cerquen sortir del domini monopolístic del dòlar i com a mecanisme de defensa enfront dels «*diktats*» dels organismes financers internacionals. Creen un Banc pel Desenvolupament per Inversions, i poder regular els seus intercanvis en qualsevol de les cinc monedes pròpies, al marge del dòlar. Han ampliat la seva composició amb l'entrada d'Àrabia Saudita, Iran, Emirats Arabs, Egipte, Argentina i Etiòpia. Entre aquests, dos estats forrats de petrodòlars que volen diversificar els seus actius i altres estats amb forta influència estratègica en les seves àrees geogràfiques. (La victòria de Millei, sembla que farà replantejar la posició argentina, amb retorn a la submissió nord-americana) Una aliança estrictament econòmica i políticament força

contradictòria, però que trenca la dialèctica de domini nord-sud. I han demanat entrar-hi, Mèxic, Bolívia, Hondures, Veneçuela, Bangladesh, Indonèsia, Kazakhstan, Tailàndia, Vietnam, Turquia... Els cinc BRIXS inicials són fins ara 3.300 milions d'habitants, el 42% de la població mundial; el primer, tercer, cinquè, sisè i el nombre vint-i-tres dels estats amb major extensió del món; 24.000 bilions

de PIB, el 25% del PIB mundial. A la declaració de Johannesburg, l'agost del 2023, es plantegen unes propostes prou ambicioses de nou ordre mundial, més horitzontal i multilateral, de reforma i més centralitat de l'ONU, resolució pacífica dels conflictes, regles financeres més justes pels països en desenvolupament. Unes propostes prou atractives pels països que han sofert el colonialisme i el neocolonialisme des del segle XVI fins ara. Prou significativa és la denúncia internacional realitzada per Sudàfrica al Tribunal de La Haia, acusant l'estat d'Israel de genocidi al poble palestí, per la seva actuació en el conflicte de Gaza.

La Unió Europea queda prou afeblida amb la seva proposta d'autonomia amb el Brexit i la guerra d'Ucraïna, que trenca la seva estratègia d'autonomia energètica en col·laboració amb Rússia. Ara és un simple apèndix de l'estratègia dels Estats Units. La guerra d'Ucraïna té un rerefons molt complex. L'agressió russa és injustificable, però no sols és fruit del «deliri d'un dictador». És una guerra molt oportuna per practicar «les forces destructives», estimular les indústries d'armament, colonitzar una de les terres cerealístiques més fèrtils

del planeta, i derivar «excessos de capital» cap a la rendibilitat de la reconstrucció de la destrucció produïda.

L'agenda per a l'entrada d'Ucraïna a la UE per l'any 2030, s'ha oficialitzat com la culminació del procés iniciat l'any 2013, amb el cop d'estat conegut com la revolta de Maidan i l'inici del trajecte cap a l'«*europèisme*». Segons sembla l'entrada d'Ucraïna a la UE, seria la compensació que podria tenir per la pèrdua territorial amb la guerra amb Rússia, una guerra de posicions on es fa difícil veure una victòria clara de cap dels bàndols, i que sols pot acabar en una mesa negociadora amb la formalització de les noves realitats fàctiques del conflicte militar. La UE hauria d'assumir la reconstrucció d'Ucraïna, amb el que suposaria de detreure fons de les altres polítiques. Les multinacionals nord-americanes podrien agafar el tros de pastís de les terres cerealícoles ucraïneses, les indústries on vulguin fer negoci i la influència del govern estatunidenc en el dictat de la política del país, a partir de les condicions pel retorn dels préstecs de guerra. Segur que la *mutualització* europea d'aquest deute, serà ben vista pels poders de la UE.

La nova guerra a l'Orient Mitjà és una nova expressió de les guerres localitzades que poden sorgir en aquesta etapa de trencament del nou ordre mundial globalitzat, sense que hi hagi sortit una nova alternativa de governança. La pujada de les extremes dretes al món considerat «democràtic», no és una flor d'estiu. El capitalisme és un cavall desbocat que provoca més desigualtats, incerteses, pors, negres esperances de futur...I la manipulació del relat que «*l'home és un llop per al mateix home*» està en el rerefons del discurs lliberticida de l'extrema dreta: *La solidaritat, el bé comú, els serveis públics, la imposició progressiva a la riquesa, la igualtat de gènere, els drets sindicals, els drets dels pobles, els drets de les minories, són construccions ideològiques de bonisme malsà que distorsiona els valors de tribu o nació escollida, el proclamat esforç individual, la llibertat de l'egoisme insolidari, els trets jeràrquics de la família, la religió, els costums...I per tant la democràcia és un luxe que provoca més distorsions i conflictes que beneficis. Es pot deixar la closca formal de les llibertats per a la lluita pel poder, però cal buidar de contingut social i raciocini el debat públic. I si cal, retallar, polir, deslegitimar o trencar també la*

clovella amb un cop d'estat més o menys violent com a segona opció. El feixisme és una construcció política històrica, però les seves arrels són el discurs capitalista, colonialista i imperialista. El terreny està prou adobat perquè rebroti en el seu format original, o més bé, en les seves mutacions més postmodernes.

El discurs de l'extrema dreta és un terratrèmol provocat pel moviment de les capes tectòniques inestables del sistema capitalista. El sentit comú de consens que cal una convivència social, una manera civilitzada d'abordar els conflictes de classes, propi de les democràcies parlamentàries que coneixem, ara es combat amb la introducció d'un nou sentit comú basat en l'aniquilació moral del dissident, les certeses de les veritats absolutes, el menyspreu i l'insult cap a l'adversari, l'odi a la ciència, la negació del mètode científic de coneixement, la basta manipulació dels fets, la repetició de la mentida com a criteri de verificació de la realitat.

Perquè d'això és el que es tracta. Negar el principi de la realitat objectiva, mesurada a través del mètode prova-errada, a partir de l'experimentació i constatació posterior dels fets. Volen crear una nova realitat virtual amb un seguit de seguidors que l'avalin. I imposar aquesta realitat als qui la neguen, encara que demostrin la seva maledicència. Una dinàmica infernal que arrossega a la dreta tradicional i que les esquerres confronten amb retard, en el món de les intel·ligències artificials, manipulació de xarxes socials, noves tecnologies amb accés a les dades personals, canvi d'hàbits en les relacions personals, nous accessos als sistemes d'informació de les notícies... És la ideologia perfecta per acomodar el discurs de la prioritat dels egoismes del curt termini, enfront dels reptes solidaris que cal afrontar com humanitat, albirant el mitjà i llarg termini. I per això la manera solidària d'actuar aquí i ara, també en el curt termini, provoca una guerra sense quarter amb la dreta reaccionària, perquè sap que la igualtat, la solidaritat i la fraternitat, són els valors que cal destruir per implementar els seus valor alternatius, autoritaris i dogmàtics.

Semblaria que retrocedim en el túnel del temps i que ens toca defensar els valors de la Il·lustració, enfront dels nous dogmatismes ideològics i l'absolutisme polític autoritari que la qüestionen. Les eleccions franceses han suposat una victòria dels valors republicans enfront de la ultradreta. Però són tan sols una línia de defensa. Les eleccions europees, les franceses i les angleses apunten a avanços importants de l'extrema dreta a Europa. Les esquerres no estan en uns moments d'ofensiva per canviar el sistema, sinó per treballar de manera unitària per frenar el fet que la deriva autoritària sigui majoritària a la societat. I dintre d'aquesta lluita per la democràcia, anar eixamplant els seus valors de justícia social, lluita contra l'explotació laboral, respecte ecològic, igualtat de gènere, dret a decidir dels pobles...

És la lluita per obtenir la majoria i l'hegemonia social i cultural en el conjunt de la societat. Una lluita que hi és i per a quedar-se per molts d'anys. Cal tenir-ho ben present, per saber com articulam des de les esquerres sobiranistes, les estratègies no sols per derrotar l'onada reaccionària que es presenta, sinó com recuperar posicions per poder passar a la contraofensiva, amb els canvis necessaris que precisen les nostres societats, i conformar el país democràtic, just i sobirà que volem.

L'extrema dreta intenta conformar un bloc social hegemònic, on el seu nucli dirigent sia un conjunt d'ideologies diverses, que comparteixen un mateix objectiu autoritari i aniquilador de l'adversari. Neofeixistes, fonamentalismes religiosos diversos, ultraliberals *anti-societaris*, curanderismes de xarxes, «*influencers*» convertits en apòstols i líders d'opinió, i el suport d'un entramat de mitjans de comunicació que fan un ressò acrític i entusiasta de l'estratègia política per a configurar aquest nou bloc hegemònic... Una amalgama d'ideologies que s'aglutina en torn a un missatge que pretén donar esperança i il·lusió a les masses objectivament perjudicades pels reptes globals que s'albiren. Primer negant els problemes globals i culpant les esquerres i la dreta *pusil·lànim* de crear i fomentar l'alarmisme social.

En segon lloc, i de manera aparentment contradictòria, preparant-se per fer front a aquests reptes globals que sí que saben que són reals, a partir del reforçament dels nacionalismes d'estat excloents, l'agudització de la xenofòbia, l'odi als immigrants racialitzats, qüestionant frontalment el feminisme, les minories sexuals... i a l'àmbit econòmic atacant les polítiques impositives, els serveis públics universals, les prestacions socials, en la suposada defensa dels beneficis de les butxaques individuals. Una ideologia de foment de la consciència de pertànyer a la tribu escollida, que s'ha de preparar per fer front i aniquilar a les tribus adversàries que volen envair la seva (fictícia) territorialitat. Un discurs simple, primitiu, però efectiu com a placebo pel qui vol fugir de la realitat desagradable en què viu, en la creença màgica que el venedor de la nova «beguda màgica» el curarà de tots els mals que pateix.

La lluita de classes en una fase de capitalisme financiaritzat i desregulat, de fortes tensions econòmiques, socials, ambientals i civilitzatòries, es torna cada cop més aguda, de manera descontrolada i potencialment més perillosa. Pot acabar en un conflicte armat en major o menor escala entre els estats, i a escala interna dintre d'aquests en una agudització dels conflictes, en riscos gents menyspreables de guerres civils de més alta o baixa intensitat, il·legalització de partits, *lawfares* judicials, consolidació de màfies armades organitzades, conflictes ètnics, confrontacions multiculturals...

... I els seus efectes a les nostres Illes Balears

Aquestes reflexions genèriques no ens són alienes per a poder debatre la situació a les nostres Illes. Els increments de la compra de béns immobiliaris a les Balears són un efecte de la realitat global abans analitzada. No són sols els habitatges individuals. També els hotels i altres inversions immobiliàries lligades als fons voltors d'inversió internacionals. És ressenyable que a l'àmbit de l'Estat i de les nostres illes, més de la meitat d'aquestes compres es fan en metàl·lic i no a través de préstecs hipotecaris. A la vegada la dinàmica dels mercats sols afavoreix la repetició i ampliació del model econòmic basat en el turisme extractiu i d'increment de volum. Dinàmica que comparteixen, a la pràctica, els actuals governs l'autonòmic i els consells insulars, malgrat que la pressió social els ha fet canviar la retòrica del discurs. De la denúncia com a *turismofòbics* als qui criticàvem l'esgotament de l'actual model de creixement, al reconeixement verbal que cal posar «límits» al turisme.

El capital financer internacional té necessitat de trobar oportunitats de negoci en l'economia real, que doni ràpids rendiments. I la singularitat de les nostres illes conforma un producte escàs, valuós i amb una potencialitat de demanda elevada, per segments de la població amb alta capacitat adquisitiva.

A les Illes Balears aquest capitalisme global extensiu i depredador, afavoreix un fenomen d'immigració, el més elevat proporcionalment de tot l'Estat espanyol. Una immigració diversa i que necessita un estudi prou minuciós i acurat. Per un cantó una immigració generalment poc qualificada per treballar en activitats turístiques o derivades dels treballs de cura o feines que no volen fer els mateixos residents; per altra una immigració més qualificada per cobrir determinats serveis

o professions lligades a activitats de turisme específic (nàutiques, esportives, cicloturisme...), activitats de formació professional més qualificada, o especialistes vinculats al sector serveis i funcionaris; per altra una immigració de residents que poden ser jubilats, teletreballadors, agents immobiliaris, rendistes...

I, a la inversa, encara que en menor mesura, caldria veure si hi ha una emigració d'illencs universitaris que no poden trobar feina amb els seus estudis, joves que no

poden independitzar-se i cerquen feina fora de les illes, jubilats que retornen als seus llocs d'origen pel cost de vida de les nostres illes, illencs que fan feina a altres terres i que no poden tornar malgrat que ho desitjarien... Una immigració que cal emmarcar dintre el repte demogràfic global de les Illes Balears, en la societat que aspirem a construir, en la complexitat intercultural en la qual s'ha de mantenir el dret a l'oficialitat de la nostra llengua catalana.

Tampoc ens afavoreix la legislació actual de la Unió Europea. Aquesta es basa en quatre principis bàsics: Llibertat de moviment de mercaderies, llibertat de moviments de béns i serveis, llibertat de moviments de capitals, llibertat de moviment de persones. Dintre del marc dels actuals 26 estats de la Unió, els tractats permeten algunes excepcions. Aquelles que els estats que s'han incorporat varen aconseguir negociar i introduir abans de formalitzar la seva entrada, com és el cas de la limitació de compres d'habitatges pels estrangers, que va defensar Dinamarca.

I per altra banda, la UE partint de la lliure competència com a principi general i el concepte de llibertat dels quatre principis bàsics, admet que hi ha territoris que ho tenen malament per a poder competir amb igualtat de condicions amb altres territoris. Des del Tractat de Lisboa es concreten tres situacions que poden ser objectes d'ajut per part de la UE i de cada estat pel seu compte. Són els territoris de muntanya, els que tenen problemes greus de despoblació i els territoris insulars.

També hi ha les excepcions de les regions ultraperifèriques, que excepte la Guaiana francesa són també illes, i que se'ls reconeix un estatus especial en funció de la seva distància territorial amb el continent europeu.

Per primera vegada el fet insular és present en els tractats de la Unió Europea. No va ser fàcil aconseguir-ho. Però cal entendre el seu significat en el llenguatge comunitari. La insularitat és tan sols un handicap per a la igualtat d'oportunitats per a competir en el lliure mercat. Els principis generals de la Unió no distingeixen la seva aplicació sia en un territori continental, o en un territori insular.

Un dictamen aprovat pel Consell Econòmic i Social Europeu el març de 2017 «*Les illes a la UE: del desavantatge estructural al territori inclusiu*» aporta una visió important. Fent una anàlisi DAFO de les situacions illenques europees destaca:

«Els *punts forts* de les illes són la qualitat de vida, la presència d'una alta capacitat de capital natural i el fet que la forta identitat cultural representa uns incentius intangibles que caldria explotar per a crear nova riquesa i ocupació a les illes.

Els *punts febles* són l'accessibilitat, els serveis d'interès públic, les xarxes i serveis privats, les economies d'escala i l'organització del mercat.

Tenen *oportunitats* com la demanda de qualitat de vida, la qualitat i seguretat dels productes alimentaris, el turisme d'interès específic i els serveis residencials.

I les *amenaces* amb relació al canvi climàtic, la globalització, les crisis econòmiques, la pujada dels preus de l'energia, l'escassetat de l'aigua, la degradació dels sòls i l'extinció de les poblacions de peixos.»

Però tal volta el més destacat és l'afirmació que «el camí a seguir per transformar aquestes dificultats, és harmonitzar i millorar l'equilibri entre la sostenibilitat econòmica, social i mediambiental, aplicant un *enfocament holístic* amb la finalitat de posar en pràctica els conceptes *illes de qualitat, illes ecològiques i illes amb igualtat d'oportunitats...*

Els reptes que hauran d'afrontar les illes de la UE en els pròxims anys requeriran, a més d'un suport polític ferm, una major participació de la societat civil i dels interlocutors socials en el procés vers *una nova estratègia per a les illes*, així com un sistema empresarial reforçat a través de mesures destinades a millorar la competitivitat de les PIMES».

Aquest enfocament holístic és la metodologia que cal aplicar als territoris insulars. Molt fàcil de dir, però amb moltes dificultats reals d'aplicació. Les recomanacions d'un organisme consultiu com és el CESE, no són d'obligat compliment per la UE. I ampliar el debat del tema insular més enllà dels ajuts puntuals per insularitat, crea situacions incòmodes als estats i a la mateixa Unió. És més fàcil instal·lar-se en la filosofia dels ajuts. La definició d'illes que fa EUROSTAT té aquesta inspiració*,

Negociar els ajuts és més senzill, que endinsar-se en la comprensió, anàlisi, dinàmiques i propostes necessàries per a cada específica realitat insular. *I sobretot la incomoditat política que suposa que la societat de cada illa, tingui un grau important de decisió sobre el que considera que hauria de ser el seu territori i cap a on hauria d'orientar la seva estratègia de sostenibilitat.* Tot un problema de gran importància, molt lligat al concepte de sobirania territorial, governança multinivell o com s'aplica el principi de subsidiarietat a la UE i dintre de cada estat de la UE.

La globalització econòmica no es pot entendre com un marc de lliure mercat mundial que s'auto-regula per si mateix. En primer lloc perquè és una construcció ideològica inexistente a la realitat, que sols afavoreix la concentració de la riquesa en cada cop una minoria més exigua i al poder monopolístic transnacional. *I el seu descontrol a les realitats insulars, pot generar dinàmiques prou destructives dels seus ecosistemes naturals i socials.*

**L'agència estadística europea (EUROSTAT) estableix un criteri molt peculiar a l'hora de considerar una illa als seus efectes estadístics: Que sigui un territori allunyat més d'un kilòmetre del continent; tenir almenys un kilòmetre quadrat de superfície; que sigui habitada de forma permanent amb un mínim de 50 persones; que no tingui una connexió física estable amb el continent (ni túnels, ni ponts), i no haver-hi a l'illa la capitalitat de l'estat.*

En segon lloc perquè més que aspirar a una globalització uniformitzadora, caldria treballar per a construir una globalització democràtica i de respecte a les realitats eco-sistèmiques de base. *La globalització hauria de ser una construcció sintètica, a partir de les interaccions respectuoses de les diferents realitats econòmiques i socials. Un desig lògic, malgrat que encara malauradament inexistent.*

Des d'aquesta visió defensam el criteri d'analitzar i fomentar el concepte de societat insular com un ecosistema econòmic i social específic i integral, a on les seves societats tenen molt a dir pel que fa al disseny i projecte del que volen ser com a societats en el futur. La Unió Europea hauria de permetre establir una relació bilateral consensuada entre la legislació comunitària i les singularitats de cada societat insular, amb la col·laboració dels estats implicats.

Pel que fa a les Illes Balears, hem de fer valer la nostra pròpia visió del que volem ser com a societat a mitjà i llarg termini. Un full de ruta està dibuixat en el dictamen sobre «*La perspectiva econòmica, social i mediambiental de les societats de les Illes balears a l'horitzó 2030*», aprovat per unanimitat pel Consell Econòmic Social de les Illes Balears l'octubre de 2020. Caldria negociar l'aplicació d'aquesta visió amb l'Estat espanyol i amb la mateixa Unió Europea. *També ens caldria incorporar la problemàtica dels arxipèlags i les relacions entre les illes dels mateixos arxipèlags, com una aportació per tractar els fenòmens complexos de les dobles i triples insularitats a l'àmbit europeu.* Tal volta el desenvolupament del nostre Estatut d'Autonomia i el progressiu

protagonisme dels Consells insulars, seria una bona aportació al procés de governança global europeu, i a la construcció d'una «balearitat» des de la democràcia de base i del desenvolupament coherent del principi de subsidiarietat europeu. Seria la nostra contribució per a fer una altra i millor Unió Europea. Una Europa construïda més per la voluntat dels pobles, que pels interessos dels estats. O com a mínim, que els estats i la Unió Europea, entenguin que l'homogeneïtzació indiscriminada de les lleis i les polítiques als territoris insulars, pot produir efectes devastadors, si s'apliquen fora del context territorial específic insular, i de la voluntat democràtica de les seves poblacions.

Amplies aliances democràtiques i pacifistes per derrotar al neofeixisme i al nou autoritarisme.

La lectura política de les contradiccions del capitalisme global financeritzat, és que les tendències autoritàries i agressives són estructurals i terriblement perilloses. Les dues guerres mundials del segle XX, són l'expressió de que els conflictes armats són una via possible a les crisis econòmiques i polítiques endèmiques d'un sistema basat en el creixement continuat i extensiu de la seva producció i consum, i a la competència entre els estats.

Sols el perill de la mútua destrucció en una guerra nuclear, ha apaivagat un nou conflicte mundial, malgrat que el perill de desencadenar-se ha estat molt a prop en algunes conjuntures. *La lluita activa per la PAU ha sigut un eix central de totes les polítiques progressistes i democràtiques.* En un context de guerra freda va ser una bandera que va ajuntar un ample moviment d'ideologies plurals i que conformà la majoria de l'opinió pública, i per tant influí poderosament en els governs. Una vegada superada l'etapa de la guerra freda, ara el perill de la guerra és manifesta en un significatiu augment de guerres localitzades, que a la vegada són l'expressió del conflicte d'interessos entre els estats més poderosos. El nacionalisme d'estat i el xovinisme que l'acompanya, justifiquen l'increment dels pressuposts d'armament. Cada conflicte local té la seva lectura de pugna internacional, amb el perill d'extensió del conflicte que això suposa. Qualsevol espira sense control, pot derivar en una escalada de conflicte internacional.

La lluita activa per la PAU ha de ser un eix central de les polítiques progressistes arreu del món. En les seves particulars lectures a cada estat i a cada territori. Cal fer plataformes amb objectius concrets: Cooperació al desenvolupament enfront d'increments de despeses militars; desarmaments globals dels estats i organismes internacionals

de verificació; reforçar el paper de l'ONU i de totes les seves agències, enfront de les polítiques d'insult, desprestigi i manca de finançament que està patint fins ara; programes de cooperació regional entre estats del mediterrani i minorització de la bretxa nord-sud entre les dues ribes; propostes d'alto el foc a les guerres actuals i taules de negociació per a trobar solucions justes i negociades als conflictes; enfocament del canvi climàtic com una amenaça global que necessita una resposta global, justa, solidària i pacífica a escala mundial...

Una lluita per la pau, indestriable de la lluita pel reforçament global de la democràcia. *El contingut del significat i del significant de la democràcia està en disputa.* És una guerra de posicions i de moviments alhora. Cada retall de drets, minva de prestacions socials, escarni a la pluralitat lingüística, menyspreu a la cultura dels pobles, pèrdua de transparència democràtica, dejecció de la memòria històrica, és un soscavament dels valors de la convivència, la tolerància, el respecte, que han d'acompanyar una societat democràtica, que sempre està en contínua construcció. La «nova» extrema dreta va buidant pas a pas el significat democràtic que coneixem i es queda sols amb el discurs del significant. En altres paraules fa de la forma democràtica el valor central del seu discurs per accedir al poder polític, tan sols per avalar les formes autoritàries posteriors en què l'aplicarà i el voldrà mantenir.

Les tendències neofeixistes i autoritàries que estan a l'ofensiva en tot el món, tenen un substrat econòmic molt fort que les alimenta. Cap lluita progressista podrà reeixir, si no s'insereix en un marc global de lluita activa per la pau i la construcció o reconstrucció democràtica. *En aquest camp de lluita pacifista i democràtica són necessàries totes les forces d'esquerra, de centre i de dreta democràtica.* Òbviament no pot ser mai un bloc electoral. Però sí que és pot intentar construir una confluència d'interessos comuns per aïllar i combatre l'ascens del neofeixisme, el nacionalcatolicisme, el nou autoritarisme. *Tal volta la nova legislatura espanyola pot ser el camp de proves, de si és possible aquesta configuració de polítiques que es puguin emmarcar en una certa filosofia de bloc democràtic, i aïllar el fort entramat de polítiques d'extrema dreta del bloc PP-VOX i dels poders fàctics que els alimenten.* La feina del nostre diputat Vicenç Vidal, de la coalició SUMAR-MÉS, ha de tenir en compte aquest substrat, per tal de poder realitzar millor la feina i els compromisos del seu programa electoral, i defensar com cal els interessos progressistes dels illencs.

2. Entre la Conveniència i la Incertesa: La relació entre el PP i VOX

En els darrers temps, la política espanyola i balear ha estat testimoni d'una complexa dansa d'aliances i desacords. Un dels fenòmens més intrigants ha estat la relació entre el Partit Popular (PP) i l'extrema dreta de VOX. La pregunta que molts es fan és: aquesta unió és conjuntural o estructural? És un matrimoni de conveniència, o en canvi respon a una aliança molt més profunda? Analitzem els factors que podrien estar dibuixant aquesta relació política, en un context europeu d'auge de l'extrema dreta.

Després dels vots a favor de Donald Trump i el Brexit el 2016, seguits dels avenços electorals de Le Pen i el partit Alternativa per Alemanya, molts van intentar explicar l'ascens de l'extrema dreta a través del concepte del populisme. No obstant això, aquesta explicació sempre amagava més del que revelava. Des que es va subscriure el Tractat de Maastricht el 1991, que va posar límits al dèficit públic i a la inflació, els polítics europeus s'han vist cada vegada més dependents dels interessos empresarials a expenses dels ciutadans. Això ha provocat molt de malestar que l'extrema dreta ha sabut capitalitzar. Així doncs, el bloc polític que conformà el projecte europeu, van haver de trobar una altra forma de mantenir el control. Recorrent a l'amenaça d'un imminent extremisme de dreta, els polítics del corrent dominant podien presentar-se com el mal menor. Avui dia els democristians i liberals europeus es mostren dividits davant l'accés al poder de la ultradreta a Polònia, Hongria o Itàlia, entre la col·laboració i el cordó sanitari. La nova composició dels poders europeus després de les darreres eleccions, amb l'acord de conservadors, liberals i socialdemòcrates, la forta presència de fins a tres grups de l'extrema dreta al Parlament Europeu, tindrà segures repercussions en el conjunt de les polítiques europees.

En l'àmbit balear, en primer lloc, podem dir que el PP sempre ha aspirat a governar amb majoria absoluta, o bé, comptar amb prou suports que li permetin formar aliances variables i jugar un paper central. Els anys daurats del *canyellisme* i Mates així ho demostren. La gestió de la diferència per part dels populars entre 1983 i 2007 i només cercava fagocitar l'espai regionalista (UM) i de centre (CDS), per tal que ho ocupés tot el PP. Per tant avui, sens dubte, els pactes amb VOX són per a una part del PP el mal menor, que ha d'assumir amb certa resignació.

Relacionat amb tot això, cal destacar la manca d'opcions que té VOX. A diferència de formacions polítiques com Ciutadans o El Pi, El PP

emergeix com l'únic aliat possible per a VOX en aquest sector de l'espectre polític, fet que el converteix, per definició, en una crossa dels populars, cosa que tard o d'hora els suposarà un cost electoral. Ja hi ha alguns indicis. A les eleccions generals del 2019 VOX va aconseguir 52 escons (15,08% dels vots) però a les del maig passat només amb 33 (12,38%). El partit va perdre 500.000 vots. Ara bé, no ens equivoquem: VOX ha arribat per quedar-se.

En segon lloc, cal destacar que ambdós partits comparteixen electorat. Això pot facilitar l'acord entre ells, però també suposa un augment de la competència entre formacions. Segons el CIS, la meitat dels votants del partit d'Abascal havien votat abans al PP i un quart a Cs. Ells són assalariats, catòlics, casats, espanyolistes, se situen a la dreta sociològica i són en la seva majoria, homes. Per tant, ambdós partits comparteixen discurs i base sociològica, cosa que fa que es desdibuixen a vegades les diferències entre uns i altres, especialment quan governen.

Des de l'època de José María Aznar, el Partit Popular (PP) ha experimentat un rearmament ideològic amb una clara orientació espanyolista, marcant un camí que ha facilitat una relació cada vegada més fluida amb VOX. José Ramon Bauzá, durant el seu mandat com a president de les Illes Balears entre el 2011 i el 2015, exemplifica aquesta tendència. El seu govern va reflectir aquesta orientació, contribuint al desplaçament del discurs moderat i regionalista dins del centredreta estatal.

Queden enfora els anys on es somiava, dins el centre polític, d'una gran coalició estatal PP-PSOE a l'estil alemany. Avui en dia, aquesta postura s'ha convertit en minoritària, evidenciant un canvi significatiu en la dinàmica ideològica del PP cap a posicions més espanyolistes i la consolidació d'aliances amb forces polítiques com VOX. Tot plegat ha portat a una polarització de la política espanyola, amb dos blocs antagònics ben definits.

En tercer lloc, i relacionat amb el punt anterior, la naturalesa plural del PP complica encara més la situació. Avui un 15% dels votants del PP es considera regionalista i un terç de centre. A més, quan està al govern, el PP tendeix a moderar-se, adoptant polítiques més neoliberals en termes econòmics i democristians en termes socials, i suavitzant la seva postura, fins i tot, amb matèries com la llengua. Aquesta ambigüïtat ideològica planteja seriosos interrogants sobre la veritable naturalesa de la relació amb VOX.

En quart lloc, s'ha de parlar del guirigall existent dins VOX. A escala balear, en pocs mesos han estat expulsats del govern al Consell de Menorca i Xisco Cardona ha passat al grup mixt del Parlament. A més, el partit està obert en una guerra interna entre dues fraccions, que obligà

a la direcció estatal, lògicament centralista i autoritària a posar ordre. Setmanes després es produeix l'esperpèntic espectacle del President esqueixant una foto de n'Aurora Picornell. Aquests enfrontaments es donen també a l'àmbit estatal.

En cinquè lloc, la decisió de VOX de sortir dels governs autonòmics amb el PP, amb l'excusa de la distribució dels menors immigrants, sols es pot entendre amb el desig de diferenciació amb l'altre competidor d'extrema dreta aparegut a les eleccions europees, amb l'alineament amb una tendència més dura de l'extrema dreta europea que els porta al canvi de grup parlamentari europeu, el fracàs de poder entrar en una majoria de govern europeu amb el grup conservador, i a accentuar el seu perfil polític respecte al PP. Pel que fa a les Illes, malgrat l'aparent ruptura, hi haurà acords en les polítiques més reaccionàries, i ja el PP intentarà que els vots de VOX els acompanyin en la majoria de les ocasions. Una altra cosa serà el ball de bastons en com es presenti. Haurem de veure la capacitat de disciplina que tengui la direcció central de VOX, i de la capacitat de seguiment dels seus correligionaris illencs, enfront de les bandades polítiques que aquesta direcció central seguirà fent.

En última instància, la relació entre el PP i VOX sembla ser una combinació complexa de necessitat pragmàtica i conflictes ideològics. És un matrimoni de conveniència nascut de la necessitat de suport i de la manca d'alternatives en l'extrema dreta espanyola. En conseqüència aquesta unió està lluny de ser estable. Les tensions entre els votants d'un partit i l'altre -especialment al govern- i les ànsies del PP de fagocitar al seu soci menor poden convertir aquesta relació en una associació fràgil i efímera, però no es pot obviar que, a l'oposició, són un matrimoni perfecte.

Malgrat tot, l'evolució de les relacions entre el Partit Popular (PP) i VOX a les Illes Balears es veurà fonamentalment determinada per les inèrcies estatals. Les delegacions regionals, en última instància, probablement seguiran les directrius i decisions preses a Madrid, reflectint la influència centralitzada de l'estructura partidària. Aquesta dinàmica, però, no es desvincularà de les inèrcies del gran capital, les elits i les forces globals, que jugaran un paper significatiu en la configuració de les polítiques i les estratègies adoptades a l'àmbit autonòmic.

A mesura que el panorama polític evoluciona, serà interessant observar com es desenvolupa aquesta relació i si el PP i VOX poden superar les seves diferències ideològiques per establir una col·laboració més sòlida i duradora. En última instància, la incertesa segueix sent l'única constant en aquesta unió política, la qual cosa planteja preguntes fonamentals sobre el futur de la dreta espanyola i la seva capacitat per mantenir una coalició coherent i unida.

És cert que la construcció d'un sol bloc cohesionat entre la dreta del PP i el neofeixisme de VOX es mou encara en el terreny de les contradiccions, les anades i vingudes. Molta importància tindran les eleccions als EUA. Tornarem a tenir a Trump com a President o no? I tant si guanya les eleccions com si no, mantindrà l'hegemonia de les seves idees i propostes dins el Partit Republicà?, aquest, cada cop s'assembla més a un partit neofeixista, que a un de dreta clàssica.

Mentre podem passar revista a les polítiques pràctiques que estan adoptant tant el PP, com el PP-VOX en aquest any de governar a determinades autonomies i Ajuntaments. Per començar resulta molt difícil trobar diferències entre les polítiques aplicades per Isabel Ayuso que governa amb el PP amb majoria absoluta, amb els governs de coalició PP-VOX del País Valencià o Castella i Lleó, o als Consells insulars. El fet que s'hagin produït algunes topades entre els dos partits a les distintes seus parlamentàries, no es tradueix en formes diferents d'implementar les polítiques concretes.

I si ens referim exclusivament a les nostres illes, els enfrontaments mantinguts han sigut d'envergadura, posant en perill la continuació del President del Parlament, la ruptura dues vegades del grup de VOX, la pèrdua de majoria absoluta del Govern del Consell de Menorca i l'abandó del President de Formentera del seu grup polític.

Però això no ha afectat en absolut al seu programa pactat. Les mesures fetes i/o anunciades contra la memòria democràtica, contra la nostra llengua catalana, l'eliminació de l'oficina anticorrupció, quan precisament tornen a sortir sospites per exemple al Consell de Mallorca, actituds antifeministes i homòfobes, són solament alguns dels exemples del fet que el PP no té cap inconvenient en aplicar les polítiques que li proposa VOX.

Si entrem en els temes que afecten el model econòmic de les nostres illes el retrocés és espectacular. Les polítiques contra el canvi climàtic o les destinades a promoure el canvi de model turístic, caminant cap al decreixement i la diversificació productiva, aplicades o iniciades tímidament, s'ha de dir, pels governs progressistes, són l'objectiu a batre. Amb l'excusa de la "llibertat total" no es poden reduir l'arribada de creuers, la velocitat a les carreteres, l'entrada de cotxes de la

península, lluitar per evitar la venda de propietats, la construcció en rústic i un seguit més de mesures.

Per “combatre la burocràcia” s’ha arribat a dir que cal “privatitzar” la concessió de llicències de construcció. O d’eliminar la Comissió Balear de Medi ambient. Canviar la llei turística, ampliar l’aeroport, el port de Palma o seguir invertint en promoció turística.

Mentre la Presidenta anuncia solemnement l’apertura d’un Foro de debat amb la societat civil sobre la “sostenibilitat” del model turístic per cert, un Foro totalment desequilibrat a favor dels sectors que propugnen la continuïtat del model actual, aprova un decret d’amnistia a les il·legalitats en sòl rústic i que liquida la majoria de mesures progressistes aprovades pel govern anterior de protecció del territori en els darrers vuit anys.

Després de diversos governs progressistes, als que des de la societat civil s’empenyia perquè fossin més agosarats en les polítiques de participació, de polítiques feministes, d’enfortiment dels serveis públics, de canvi de model econòmic i de lluita contra el canvi climàtic tornem a estar on estàvem, amb el govern de Bauzà. Un govern subordinat als interessos dels constructors, el sector immobiliari i d’una part de l’hoteleria.

En moments de derrota col·lectiva, d’un cert esgotament, la resposta fàcil és de replegament, d’abaixar els braços. Però, com diu Linera, una revolucionària s’alimenta dels mals moments. Les derrotes són el nostre aire. Són, en definitiva, noves oportunitats per repensar la conjuntura on ens trobem per avançar. Simplement hem de refer-nos pels nous moments; ens hem de tornar a aixecar.

3. Per la construcció d'una hegemonia democràtica i nacional a les nostres Illes Balears.

La resposta pot ser senzilla: si tens un bloc de dretes autoritari i neofeixista que et governa i que està a l'ofensiva a tot el món, generem una aliança per fer-li front, que tingui en el seu frontispici la reconstrucció democràtica i la pau. Per això necessitem a les forces d'esquerra, de centre i de dreta democràtica.

No estem parlant d'un bloc electoral. Però sí que es pot intentar construir una confluència d'interessos comuns per aïllar i combatre l'ascens del neofeixisme, el nacionalcatolicisme, el nou autoritarisme, el negacionisme climàtic i el patriarcat enfortit novament.

El context actual demana, almenys, fer una passa prèvia. No hem de fer una suma de pèrdues. El que hem de construir és una articulació d'anhels, identifications o necessitats latents en la societat que generin una identitat transformadora. Després i d'aquí, que cadascú generi el seu rol. És a dir, entendre que es tracta de generar que una lluita (o diverses paral·leles) puguin ser capaces de generar moviments més amplis que permetin dir *"Mallorca no és això que volem que sigui"*.

Estem parlant d'una àmplia aliança democràtica que englobi a la societat civil organitzada i a les forces polítiques disposades a lluitar per derrotar la deriva que la dreta conservadora i autoritària vol donar

a les nostres illes i crear unes condicions clarament democràtiques que permetin recuperar un espai propi, un horitzó del més enllà possible.

Les forces d'esquerres no podem entendre la darrera derrota a les eleccions municipals i autonòmiques, si no l'emmarquem en l'avanç de l'hegemonia de la dreta i l'extrema dreta al conjunt europeu i de l'Estat espanyol. Una hegemonia basada en el revifament del nacionalisme espanyolista més recalcitrant, l'assimilacionisme cultural entorn de la llengua castellana (no és gens casual que es generalitzi el terme de llengua espanyola, llengua que conscientment no existeix com a tal, a la Constitució espanyola), l'enaltiment del passat colonial de l'imperi espanyol, el menyspreu de les altres llengües no castellanes de l'Estat, l'estigmatització d'un tipus d'immigrants racialitzats i no caucàsics...A la vegada que demonitza la intervenció de l'estat a la pandèmia (quin contrast quan es demanava tot el contrari en el confinament!) i s'idealitza la situació econòmica abans de la mateixa, oblidant els costos socials i mediambientals que comportava.

L'ofensiva ultradretana i espanyolista s'alimenta dels records del terrorisme i de la lluita contra l'amnistia pels encausats del Procés català. I a la vegada, amb la demonització de Pedro Sánchez, com el traïdor que ha permès que el PSOE deixi de ser l'altre puntal del bipartidisme, pactant amb les forces de l'«*anti-espanya*». L'estratègia del soroll, la sobreactuació, la desinformació interessada, no té altre sentit que la de forçar la presa del poder al més aviat possible per a la conjunció de les forces reaccionàries. En principi sembla que respectant les formes legals, però per davall sabem que sempre utilitzen altres eines, com la judicial, la policial, grups paramilitars, sectors de les forces armades...com sempre han fet al llarg de la història espanyola.

Cal que des de les Illes Balears remarcuem la urgència de la resposta democràtica i de masses a aquesta forta amenaça reaccionària. I en primer terme articulant respostes de manera la més unitària possible des de la societat civil. Pel mes de maig ja hi ha hagut una massiva mobilització per la llengua. Cal enfortir xarxes locals i promoure el màxim d'activitats culturals en la nostra llengua. Reivindicació i proposta; denúncia i presència propositiva constant, per tal de no deixar-mos engolir en l'ofensiva assimilacionista espanyola, que es farà present en el terreny educatiu, en els mitjans de comunicació públics de les illes, en el llenguatge de les institucions, en la prestació dels serveis públics...

Una altra manera d'assimilacionisme és la proposta econòmica desreguladora i anti.proteccionista del govern del PP, amb el suport de VOX. Les nostres illes sols es veuen com a territori de negoci i d'especulació, i no com a ens singulars que necessiten unes regles pròpies de planificació i de protecció social. La visió colonial que traspua aquesta política econòmica neoliberal, mereix una resposta unitària i

de país tan ampla com siga possible. Caldrà promoure respostes des de la societat civil per rompre aquesta visió economicista, a curt termini i que hipoteca qualsevol projecte de futur sostenible per a les nostres illes. Urgeix una resposta encara més massiva en defensa del territori i per un model econòmic socialment just, diversificat econòmicament i ecològicament possible. Les darreres mobilitzacions en el conjunt de les quatre illes ens fa ser prou optimistes.

També des de l'àmbit municipal cal crear condicions de vida democràtica, participativa, inclusiva, d'orgull de país. Els Ajuntaments progressistes haurien de coordinar esforços per mitigar, apaivagar les polítiques reaccionàries i contraprogramar polítiques de lluita contra el canvi climàtic, respecte al medi ambient, racionalització de recursos, protecció social, dinàmiques interculturals amb el pal de paller de la llengua i cultura catalana.

Des del feminisme cal cercar les síntesis unitàries en defensa de la democràcia, contra el retorn dels discursos masclistes, dels valors familiars patriarcals, la segregació sexual i de gènere.

Convindria establir uns diàlegs estables amb els col·lectius que treballen i resideixen a les nostres illes, però que no tenen, o no se senten, amb drets iguals de ciutadania. Com obrir-los les portes a la seva participació en un projecte compartit de construcció d'una societat illenca moderna, respectuosa, democràtica, diversa i a la vegada amb una personalitat pròpia com a poble. És un repte que ens hauríem de plantejar les forces democràtiques de les Illes Balears. No podem ser una societat multicultural que funcioni a bandades de les dinàmiques culturals de la globalització. Cal construir des de les nostres arrels, un projecte de futur compartit, específic, singular, intercultural i que s'insereixi com a tal, en les dinàmiques globals. No tot està en les nostres mans, però sí que a donar les primeres passes per intentar fer-ho possible.

La lluita per donar continguts reals a la democràcia a les nostres illes, no es pot quedar en el terreny de les declaracions i les grans frases. S'ha d'organitzar, treballar i revitalitzar-se des de la mobilització social i constant de la societat civil. Les forces reaccionàries s'estan organitzant i tenen un fort suport mediàtic i institucional. Si no es creen uns contrapoders reals, la desfeta social pot arribar a ser de magnituds considerables. Aquesta ofensiva reaccionària pretén crear una situació de guerra civil larvada, de bons i mals espanyols, de crispació constant. La resposta democràtica hauria de ser la de crear condicions per a la pau, apostar per la convivència lliure i cívica entre tots. Desactivar l'estratègia de la crispació. Promoure el somriure enfront de l'enuig. Exercir el respecte i la bona educació, enfront de la fatxenderia i les males maneres. Que la magnitud de l'estridència, si es pot esquivar la provocació, posi més evidència la malifeta dels estridents.

Hauríem de prendre nota dels darrers esdeveniments de les eleccions legislatives a França. Davant el risc palpable de la victòria de l'extrema dreta de Le Pen, que hagués suposat no sols un greu retrocés al país sinó un baló d'oxigen a l'extrema dreta europea, la dreta democràtica, les esquerres plurals i bona part de la societat civil aixequen un front republicà que té com a objectiu aturar l'arribada de Reagrupament Nacional al Govern francès. Alhora quatre forces d'esquerra, molt plurals, aconsegueixen amb menys d'una setmana constituir el Nou Front Popular. I tot això adobat des del moment mateix de conèixer els resultats de la primera volta electoral, amb àmplies mobilitzacions populars. Malauradament sembla que el president Macron oblida aquest fet alhora de nomenar primer ministre a Michel Barnier.

Si ens referim a les nostres illes, després d'un any de governs PP-VOX, el nivell de mobilització i resposta de la societat civil és profundament satisfactori. No se sembla en res a l'estat d'ànim i desmoralització dels primers mesos després de la derrota electoral.

Gràcies a la feina feta en els dos anys anteriors comptam amb un Fòrum de la Societat Civil que aglutina a més d'una vintena dels grans moviments socials de casa nostra, que ha avançat en el terreny de l'elaboració de propostes alternatives a la societat actual fins a la celebració del Primer Congrés sobre Turisme de la Societat Civil que s'ha celebrat a Espanya. Aquest fòrum és una eina importantíssima per al canvi democràtic que necessita la nostra societat i cal, per tant, protegir-lo i impulsar-lo.

Així mateix l'enfortiment de l'Obra Cultural Balear, disposada a liderar la lluita en defensa de la nostra llengua i cultura és una altra notícia que va protagonitzar el Correllengua i la gran concentració a la plaça Major a principis de maig. El sorgiment de plataformes diverses en defensa del canvi de model turístic i les mobilitzacions que ja s'han produït i es produiran, compten amb el suport indiscutible del GOB i demostren la vitalitat d'aquest moviment. Així mateix la creació d'una plataforma de més de cinquanta-cinc entitats per a la defensa de la Memòria democràtica, i les mobilitzacions ja duites a terme demostren una bona salut del moviment memorialístic.

Per últim cal no oblidar que estem a les portes de la negociació dels grans convenis col·lectius, especialment el d'hoteleria el mes de març del 2025, que també jugaran el seu rol.

Per impulsar aquesta contra-hegemonia social també és imprescindible la màxima cooperació de les forces polítiques d'esquerres, de centre o de dreta democràtica amb un mínim sentit de modernitat i de valors cívics. Per donar suport extern a les iniciatives sorgides des de dintre de la societat civil. O amb la implicació individual dels seus militants,

en el reforçament dels moviments socials i amb el màxim respecte a la seva autonomia organitzativa.

És important coordinar-se amb la lluita democràtica en el conjunt de l'Estat espanyol. La nostra pròpia supervivència com a poble també es juga en la victòria de les forces democràtiques en el conjunt de l'estat. No podem defugir de la implicació total en aquesta batalla. Ara bé, aquesta implicació no pot suposar en cap cas, una subordinació acrítica a qualsevol directriu o política estatal. Si hi ha una cosa clara en aquests moments a l'Estat espanyol, és que la lluita democràtica va indissolublement lligada a la lluita pel respecte als drets dels pobles que componen l'actual estat. És la clau de volta per mesurar l'avanç o el retrocés de la qualitat democràtica de l'Estat espanyol.

Des de les Illes Balears la lluita democràtica ha d'anar lligada a la lluita pels nostres drets com a poble. Sense l'autoafirmació de la nostra personalitat col·lectiva, ens perdrem en el magma de la falsa igualtat. La igualtat és construeix des del respecte a les diferents posicions inicials. I la insularitat, la llengua pròpia, les relacions com arxipèlag, són les nostres posicions inicials, no presents en cap altra indret de l'Estat espanyol. Per a nosaltres, l'avanç democràtic ha d'anar lligat a la nostra construcció de projecte de país, a la vocació de construcció d'un projecte nacional ample, integrador i de màxim contingut democràtic. I aquest projecte ha de ser respectat i valorat com a tal, en el conjunt de l'Estat espanyol.

4. ¿Seria possible i necessari articular un sol espai electoral de l'esquerra nacional i transformadora? Un Bloc Alternatiu de País.

Els darrers cinquanta anys només l'existència d'opcions nacionalment auto-centrades ha possibilitat que Mallorca no fos, política-electoralment, una regió espanyola qualsevol, sense una personalitat excessivament definida. Això és clau. Sumat, però, a la feina i la perspicàcia de molts mallorquinistes, menorquinistes, eivissenquistes i formenteristes que, des de les diferents trinxeres de la societat civil, la cultura, l'economia i els partits, han treballat perquè les Illes Balears sobrevisquessin. Perquè no quedessin engolides en la dinàmica que Espanya i el capital havien reservat per elles en aquesta fase de la història. No és poca cosa.

Si quelcom ha estat clar tots aquests anys, és que només des d'una dinàmica pròpia, adaptada a la nostra realitat, hem estat capaços de vertebrar l'esquerra nacional illenca, el sobiranisme progressista que la nostra ciutadania reclamava. Només així hem pogut impulsar consensos amples entre la gent que compartim uns valors de país i de model de societat per avançar. D'aquí sortiren, primer molt embrionària (als anys vuitanta i la primeria dels noranta) i després ja amb força (des de finals de segle i la primeria dels 2000' s), aliances que han fructificat en el que amb el temps ha estat l'artefacte que ara coneixem com a MÉS per Mallorca.

Avui ens trobam, novament, davant una cruïlla on cal decidir què fer.

El context global, estatal i nacional d'avenços de la dreta i la ultradreta i la sensació que el nostre país i la nostra cultura i llengua són en un moment històric complicat (canvis demogràfics, transformacions sociolingüístiques, dificultats per transitar cap a un nou model econòmic) hi són i no poden obviar-se. Un sentiment de final de cicle i de derrota col·lectiva (tant pel que fa a la qüestió nacional, amb un procés català fallit que no ha remuntat, com social i democràtica, amb una certa decepció pel que fa a les forces, tant sobiranistes com confederalistes, que impugnaven el règim del 78 i que no han aconseguit els seus objectius) s'estén entre molta de la nostra gent. Tanmateix, si hom gira la mirada cap enrere, no hi ha dubte que la nostra resiliència col·lectiva és un miracle fruit de la feina i la suor de moltes i molts.

Vénen corbes. Ve un moment especial que haurem d'afrontar.

Allò que essencialment necessitam és vertebrar una esquerra nacional ampla. I això, a les Illes Balears, necessàriament ha de passar per una dinàmica pròpia. No valen les receptes i els models de fora però, al mateix temps, és evident que les tendències que es viuen als països de l'estat, d'Europa i del món són rellevants.

Amb les dades a la mà és més que evident que a l'àmbit autonòmic, malgrat la bona tasca del nostre municipalisme i de lideratges fermes i feina parlamentària hiperpositiva, mantenim percentatges de vot des de fa una quinzena d'anys que ens ajuden a mantenir el grup propi al Parlament de les Illes Balears però amb una intenció de vot que el 2027 o el 2031 podrien portar-nos a baixar la representació. Les excepcions han estat dues: la candidatura de MÉS per Mallorca encapçalada per Biel Barceló el 2015, que obtingué 59.069 vots amb un context molt específic en plena reacció al *bauzanisme*, amb *PODEMOS* encara a les beceroles i sense organització illenca, i la llista SUMAR MÉS (MÉS per Mallorca-MÉS per Menorca-SUMAR) liderada per l'antic senador Vicenç Vidal que el 2023 va obtenir acta de diputat a la carrera de San Gerónimo i 83.116 paperetes.

Dues realitats diferents però amb elements en comú: la capacitat d'activar electoralment tota l'esquerra social i el mallorquinisme sociològic. En aquest segon cas no podem obviar que s'aconsegueixen resultats molt homogenis tant a les zones històricament hostils al sobiranisme (Palma i la seva àrea metropolitana i Eivissa) com a les zones on l'esquerra nacional ha tingut més arrelament (Menorca i una certa Part Forana de Mallorca). Aquest no és un detall menor. Hi ha unes 90.000 persones que, en un context d'extrema polarització i amb un PSOE fort com no havia estat des dels anys vuitanta, veuen positiu, a les Illes Balears, votar una eina política encapçalada per l'esquerra sobiranista.

Cal analitzar molt seriosament els vots que tingueren les candidatures de *PODEMOS* a les Illes a les eleccions estatals de 2016 i 2019 (amb uns 100.000 sufragis, mentre MÉS feia unes desenes de milers de paperetes resistencialistes), on per primera vegada hi hagué diputats i diputades d'esquerres a les Illes Balears que no eren del PSOE. Al marge de les bandades d'aquesta força política i l'aparició de SUMAR, el cert és que hi ha un votant d'esquerres que pot tenir diferents opcions de vot, segons si les eleccions són municipals, als consells insulars, parlament autonòmic, parlament estatal o parlament europeu. Es podria construir una aliança estable entre les forces amb vocació d'esquerres, arrelades al País, amb un projecte autocentrat illenc, amb capacitat d'articular aliances a escala estatal i de la UE? L'hegemonia a l'esquerra es guanya amb la disputa i competició entre els més propers, o amb la capacitat de proposta des d'un àmbit de col·laboració?

El 2024 és més que evident que la necessitat d'una dinàmica pròpia per al nostre espai polític continua més vigent que mai – bàsicament perquè si no, no funciona- al mateix temps que planen dues preguntes clau: Com l'esquerra sobiranista pot ser hegemònica dins l'esquerra? Quina és la millor opció per disputar l'hegemonia?

La resposta és oberta. Hi ha qui qüestionarà quines són les dimensions del que anomenam el nostre espai polític més enllà de les fronteres naturals del sobiranisme progressista explícit. És legítim però té poc sentit històric. Dins el mateix PSM sempre hi va haver perfils que, tot i compartir el comú denominador, prioritzaven unes qüestions o unes altres. Hi ha qui parlarà de quina ha de ser la implicació institucional de l'espai, de si cal entrar o no en determinats governs. Hi haurà tota mena de posicionaments. Tanmateix, el replegament no hauria de ser una solució. Mai ho és. Tots els èxits abans esmentats, des de les victòries electorals fins a les travesses de resistència, han estat possibles perquè la tendència ha estat sempre l'obertura. Mai el tancament. Mai tornar als Palaus d'Hivern. Convé no oblidar-ho.

Cal tenir visió dialèctica per comprendre el moment històric i saber confrontar amb els nostres adversaris nacionals, de classe i ambientals. Una estratègia clara per vertebrar un bloc d'esquerra nacional ample amb capacitat d'interlocució de forma confederal fora de les Illes Balears (a l'Estat, als Països Catalans o a Europa) i, de forma coherent, poder adreçar-se a les diferents realitats que viuen dins la nostra societat per cohesionar-les.

Una eina sobiranista, d'esquerres, ecologista, feminista per a la conquesta del poder, la construcció nacional, la justícia social, de gènere i ambiental i l'alliberament del país. Una eina antifeixista en un moment en què haurem de fer les Illes Balears de la resta del segle XXI.

Per fer-ho cal que l'esquerra sobiranista posi tota la seva energia i generositat al servei de fer un sol artefacte politicoelectoral al marge de la dreta, els feixistes i el progressisme estatalista. Una sola marca amb capacitat per ser atractiva per a tota la ciutadania que compartim uns valors determinats i amb una única premissa: autocentrament, pluralisme i un programa polític transformador per a les Illes Balears en el que és econòmic, cultural i social. Una única marca per a la gent d'esquerres, ecologista i feminista que posa Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera per davant de tot.

5. El sobiranisme d'esquerres, un instrument necessari per construir aquest projecte de país

Des de la Germania mallorquina, aquest petit país insular sempre ha gaudit de persones que han mantingut ben alta la flama de la lluita per un poble lliure d'injustícies i opressions. I els que seguim lluitant per una Mallorca lliure i socialista ens sentim els seus hereus.

Venim de lluny. Dels que lluitaren contra els Borbons fins al 1715 o defensaren la primera República Federal. O, tan sols per recordar alguns noms, de Gabriel Alomar, dels homes i dones que juntament amb Emili Darder donaren vida a Esquerra Republicana Balear o dels que des de les files de l'esquerra comunista, com Aurora Picornell lluitaren, i molts donaren la seva vida, contra el cop feixista del 1936.

Dels herois que des de principis dels anys cinquanta del segle passat lluitaren contra la dictadura franquista, com Guillem Gayà o Marcos Peralta i més tard, ja al tardofranquisme, de gent com en Josep Ma Llompart, en Climent Garau o na Francisca Bosch.

I, per descomptat, dels que a partir de l'anomenada Transició donaren vida al PSM i mantingueren fins ara la seva vigència i sobirania, o dels que lluitaren des de l'esquerra verda i transformadora i que a la calor de les lluites del 15M i les grans mobilitzacions contra el Govern Bauzá tingueren la valentia i clarividència d'impulsar un procés de confluència de forces diverses, que permeteren el naixement de MÉS per Mallorca.

Totes i tots tenim avui l'orgull de sentir-se hereus d'aquesta llarga llista de dones i homes que han dedicat bona part de la seva vida a lluitar per una Mallorca lliure i justa i ningú podrà dubtar que s'ha guanyat a pols ostentar el reconeixement de força política d'esquerres, feminista, ecologista i sobiranista de la nostra illa sense menysprear altres persones i/o col·lectius.

MÉS per Mallorca ha jugat un paper molt important a les institucions aquests darrers vuit anys i ha resistit prou bé l'embat de la dreta el passat 28 de maig. Alhora que ha aconseguit per primera vegada en quaranta anys col·locar un diputat sobiranista al Parlament estatal

No es pot dubtar que si es vol impulsar el procés de canvi en profunditat que la nostra societat necessita, caldrà un potent instrument polític i orgànic que representi el sobiranisme, l'esquerra, el feminisme i l'ecologisme polític.

MÉS per Mallorca pot ser i ha de ser aquest instrument, per això ha de tenir voluntat d'actuar de pal de palla per aglutinar les forces polítiques i socials del canvi de societat. Un procés de lluita que faci realitat el crit que ha sortit durant molts d'anys i de moltes gargamelles, Visca Mallorca lliure i socialista!

MÉS per Mallorca ha d'esser capaç d'impulsar un Bloc de forces polítiques i socials que barrin el pas a la dreta i l'extrema dreta com una primera passa que demana recuperar la deriva d'aquests vuit darrers anys i seguir avançant en la construcció d'una nova societat.

I això hauria de passar per transformar el mapa electoral de les esquerres, que hauria d'estar compost pel PSIB i per un espai electoral polític i social que MÉS hauria de tenir la clarividència i la forma per liderar-lo i consolidar-lo.

Per la qual cosa necessita tenir consciència de les seves deficiències i febleses i en conseqüència voluntat de superar-les. És absolutament imprescindible créixer i enfortir-se com a força política. Cal més múscul organitzatiu i polític. Més presència a les institucions i a la societat civil i dedicar més esforços a la lluita ideològica.

Això exigeix situar la preocupació per l'enfortiment i consolidació del partit, si no en primer pla, almanco al mateix nivell que al treball municipal i institucional. I no basten paraules o declaracions a les assemblees, cal dedicar més recursos humans i econòmics a les tasques d'organització. Enfortir la secretaria d'organització i l'extensió territorial i sectorial.

Exigeix tenir cura i bona comunicació entre la direcció i les agrupacions i les sectorials. Cuidar a la militància, evitar els enfrontaments i crear un clima de "bon rotllo". Cuidar la unitat i cohesió dins el partit és una prioritat absoluta. Potenciar la participació i la democràcia interna ha d'anar de la mà de la unitat i la companyonia.

Cal impulsar el debat polític i la formació, eina imprescindible per actuar en un món cada dia més complexa i contradictori.

S'han de potenciar més quadros, especialment joves i dones, però amb la mateixa cura cal cuidar-los i mantenir-los. Quan una organització transformadora té un número important de destacats militants que s'aparten de la militància més activa cal demanar-se que està passant.

És igualment important potenciar i planificar la feina d'incorporació de nous afiliades i afiliats, tant a les files de la militància activa, com dins l'entorn d'allò que podríem dir "els amics i simpatitzants", a través del contacte directe i de les xarxes socials. En definitiva la política d'afiliació ha de ser una constant per la militància.

De la mateixa manera cal tenir cura de les baixes que es produeixen. No basta quan algú es dona de baixa senzillament esborrar-lo del llistat corresponent. S'hauria de parlar amb ells, intentar convèncer-los que no donin la passa i si la donen que sigui sense acritud i mantenint una actitud positiva envers el partit.

Per un partit que té serioses dificultats per arribar a la gent a través dels mitjans de comunicació ser molts o pocs no és de cap de les maneres una qüestió banal.

Però no podem oblidar mai que allò que justifica la nostra existència és lluitar per un país on la gent sigui feliç i visqui millor. I això implica governar al màxim d'institucions per poder transformar la societat, com ho hem demostrat quan hem participat del Govern, del Consell o a multitud d'Ajuntaments.

Evidentment no és el mateix governar amb majoria o dependre del suport dels nostres aliats. Per tant necessiten un partit fort electoralment. Però això és un camí que no es recorre amb un dia, necessita el seu temps. I mentrestant sempre és millor assumir tasques de govern, que restar a l'oposició. Com deia un destacat polític italià *"si estar al govern desgasta i crema, estar a l'oposició encara ho fa més"*.

Des de les responsabilitats de govern sempre podem fer polítiques transformadores que beneficiïn a les persones com la renda social garantida, la defensa de la posidònia o la recollida selectiva, entre moltes altres, que en moltes ocasions si nosaltres no les duem endavant, es queden sense fer i moltes persones en pateixen les conseqüències. Mai podem oblidar que el nostre objectiu fonamental és posar el benestar de les persones en el primer lloc.

A l'hora de decidir si és millor compartir tasques de govern o romandre a l'oposició, és obvi que cal avaluar molts d'aspectes, però si ens trobem amb la disjuntiva de triar entre el més rendible políticament, o electoralment pel nostre partit o allò que puguem aportar pel benestar de les persones, no ens hauríem de confondre. Nosaltres lluitem per millorar el benestar de les persones, aquest és el nostre objectiu últim.

També és important tenir present que quan confrontem les nostres propostes polítiques amb els nostres aliats cal saber combinar la pressió amb el diàleg i sobretot no oblidar que es poden sentir molt més pressionats per les demandes de la societat civil que de les nostres. Com vàrem demostrar quan a la passada legislatura, una part del govern volgué llevar el requisit del català a la sanitat pública i es va trobar que no solament s'havia d'enfrontar amb les posicions de MÉS sinó també de l'STEI i l'OCB.

Per tant si important són les aliances polítiques, tant o més ho són les socials, per poder governar i poder influir positivament dins els governs de coalició.

La lluita institucional és important fer-la i fer-la bé, però hem de ser sempre conscients de les limitacions que tenen les institucions autonòmiques i municipals, tant financerament com per l'escàs nivell de sobirania que ostenten a l'hora de prendre determinades decisions. Per això les aliances socials són imprescindibles. Sense la implicació de la societat civil organitzada no es pot intentar canvis radicals.

En conseqüència cal dedicar esforços humans i materials a les relacions amb la societat civil al mateix nivell que els dediquem al front institucional. Si ens preocupa i ens ocupa la correlació de forces a les institucions, igualment ens hauria de preocupar la debilitat de qualsevol moviment social.

Mentre l'hegemonia cultural i política estigui del cantó de la dreta i sobretot de l'extrema dreta, els canvis seran molt difícils i sobretot efímers, reversibles. Conquerir l'hegemonia cultural, com deia Gramsci, és un objectiu de primer ordre. Necessitem un projecte cultural i lingüístic de país i progressista.

Cal potenciar una Universitat propera a les necessitats i exigències del poble i no de les multinacionals. Uns mitjans de comunicació que no estiguin a les ordres del colonialisme espanyol. Necessitem que els joves científics i pensadors puguin desenvolupar dignament la seva activitat a la nostra terra, sense haver de migrar. I des del punt de visat partidista,

MÉS hauria de valorar, aconsellar, corregir quan ho cregui oportú i impulsar les tasques de Fundacions Darder Mascaró. El front de la lluita d'idees no pot esser "una maria". La batalla de les idees està en el primer pla de la lluita política avui en dia i així ho entén tant la dreta (FAES) com l'extrema dreta a escala internacional.

En definitiva, a més de l'enfortiment del partit, si MÉS per Mallorca vol liderar un procés de canvi d'aquesta envergadura, necessita entendre que té tres fronts de lluita que a tots cal donar-li la mateixa importància: la lluita d'idees per conquerir l'hegemonia cultural, una política d'aliances que permeti una lluita eficaç i eficient a les institucions. I una societat auto organitzada i amb voluntat ferma de participar en la lluita pel canvi.

6. Cal decidir definitivament si necessitem un projecte polític sobiranista d'illes

Quaranta anys des de l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia, la societat de les Illes Balears, les seves institucions polítiques i el seu model econòmic han donat passes molt importants cap a la construcció d'una Comunitat Política amb una identitat cultural i de país pròpia i comuna, però encara ens trobem molt lluny de poder parlar d'una consciència nacional amb un pes important a la societat.

Basta constatar que els ciutadans d'aquesta comunitat no tenen un «gentilici». Ningú els anomena «balears», o són menorquins o mallorquins o eivissencs o formenterers. No es pot dubtar que la insularitat és una senya d'identitat indiscutible, que confereix caràcter. A això cal afegir trajectòries històriques diferenciades, especialment en el cas de l'illa de Menorca, que a distintes èpoques fou francesa, altres, anglesa i durant la guerra civil formà part de la República mentre les altres tres de «*la España nacional*».

Tampoc es pot ignorar que des de la institucionalització de la monarquia borbònica l'Estat espanyol dedicà grans esforços a combatre la cultura i la llengua catalana i a «castellanitzar» les Illes Balears. Així mateix des del naixement de les Diputacions Provincials s'optà per una sola, la de Balears i no una a cada Illa. A més aquesta es va convertir amb un instrument per aplicar sense contemplacions el centralisme i/o el colonialisme de l'Estat vers Mallorca, alhora que les altres illes simplement eren ignorades. Les poques inversions públiques que arribaven a la Diputació Provincial es gastaven quasi exclusivament a Mallorca.

Eivissa, Menorca i sobretot Formentera han mamat històricament aquest greuge. No debades, fins i tot durant la segona República fou impossible consensuar un únic Estatut d'autonomia per totes les illes.

Després de quaranta anys de dictadura franquista, en el debat de l'Estatut d'autonomia del 1983 ningú va qüestionar que aquest havia de ser interinsular. Després de la LOAPA i els acords UCD-PSOE, on a les Illes es descartava aprovar l'Estatut per l'article 151, entès com a via ràpida, i sí pel 143, per la via molt més lenta, el debat més rellevant va ser com s'havia d'articular la composició dels òrgans autonòmics i quina havia d'ésser la representació de cada illa. Un fort debat entre la paritat o la proporcionalitat que va quedar amb una proporcionalitat corregida.

A Eivissa la dreta, representada per Matutes, va donar una gran batalla per la paritat, mentre l'esquerra menorquina va lluitar per què l'Estatut havia de reconèixer la personalitat política i administrativa a cada illa, com s'havia signat al Pacte del Toro.

De fet l'Estatut del 1983 no sols fou dels darrers a aprovar-se a l'Estat sinó que va comptar amb molt poques competències respecte a aquest i amb un petitíssim finançament. Encara que cal reconèixer un primers avanços en que la insularitat i la creació dels Consells insulars, fou incorporada des del primer moment a la mateixa Constitució. I que la Llei electoral fes que els Consells insulars s'elegeixin directament, i no de manera indirecta pels regidors, com ho fan a les diputacions espanyoles.

És a partir de la reforma del 2007 que l'Estatut reconeix als Consells insulars com a institucions autonòmiques al mateix nivell del Govern i el Parlament. I els Consells insulars agafen un pes competencial molt més important, gràcies a les aportacions del representant del PSM a la ponència estatutària, Eduard Riudavets i el suport del representant d'EU-ElsVerds, Miquel Rosselló. Lamentablement els Consells insulars, a la Llei de Règim Local de l'Estat se'ls continua considerant òrgans de representació local i no autonòmics.

Però el fet és que després de quaranta anys d'autonomia és obvi que des del punt de vista sobiranista l'actual Estatut no dóna resposta ni a les relacions de les Illes Balears amb la Unió Europea ni molt manco d'aquestes amb l'Estat.

Així mateix continua essent una assignatura pendent la major personalitat política dels Consells Insulars, que passa per «*una altra balearitat*» construïda de baix a dalt, democràtica i representativa de la pluralitat d'aquestes illes.

Si a més d'aquestes mancances que encara té el nostre autogovern som conscients que la nova majoria que ara governa les Illes Balears i a cada illa són el perill més seriós que ha tingut la nostra feble autonomia hauríem d'esser conscients que mentre anem preparant una nova majoria progressista i sobiranista per recuperar els governs insulars i el de les Illes, hauríem d'aprofitar el temps per elaborar, consensuar i reivindicar «un nou estatus polític» que abordi, entre altres les següents reivindicacions:

- Reconèixer cada illa com un subjecte polític amb dret a decidir el seu present i futur polític i en conseqüència la capacitat de pactar en condicions d'igualtat de forma definitiva les competències polítiques i el finançament que correspon al Govern i als Consells insulars.

- Definir les propostes que cal proposar a l'Estat per incrementar el màxim possible el nostre autogovern, tant en competències com en fiscalitat.
- Quant a la Unió Europea, un reconeixement efectiu de la insularitat que equiparés aquestes a les regions ultraperifèriques. La Unió Europea no pot definir la categoria de les distintes illes en funció dels kilòmetres que les separen del continent sinó del fet de ser territori insular.

És absolutament inapel·lable decidir si solament hi ha dues maneres d'interpretar les Illes Balears. O com una comunitat on les institucions interinsulars (Govern i Parlament) tenen sempre l'última paraula i en aquests recau el poder polític en última instància, o per contra una comunitat que rebutja aquesta concepció centralista i la ciutadania que se sent discriminada, es refugia en les institucions insulars i municipals desinteressant-se de les polítiques interinsulars.

És obvi que tenim dret a somiar amb un arxipèlag, unes illes, que com a Comunitat Històrica, té tot el dret a aconseguir les més altes quotes d'autogovern i en conseqüència de sobirania fiscal i de decidir lliurement i democràtica el seu present i futur polític.

Però seria del tot ingenu pensar que tot això ho pot aconseguir cada illa pel seu compte o fins i tot confrontant-se unes amb les altres. Per conquerir el màxim de sobirania ens enfrontem a l'Estat espanyol, a l'actual configuració de la Unió Europea i als grans poders econòmics i fàctics que estan encantats amb el nostre model econòmic actual.

Necessitem poder polític i econòmic interinsular, però sustentat en el reconeixement de la personalitat política de cada illa. La unitat i el pluralisme no són contradictoris i en el nostre cas es complementen i necessiten.

És un bon moment per obrir el debat ciutadà de quin país volem ser. D'omplir el contingut d'aquell eslògan del primer pacte de progrés: «Un País, quatre illes, cap frontera».

Necessitem un país amb la sobirania necessària per afrontar els reptes que s'obrin als seus ciutadans, amb el poder polític i econòmic suficient, però alhora cohesionat. Però no podem oblidar que un arxipèlag és un país format per un grup d'illes de dimensions molt desiguals. La insularitat és un element potent de la identitat de la ciutadania. Un arxipèlag cohesionat ha d'assumir el reconeixement de cada illa. En definitiva si fem política als municipis i a la seva respectiva illa, però també si volem influir amb les nostres decisions a la política autonòmica, estatal i/o europea, cal abordar-lo des d'un model institucional confederal.

Doncs bé, tenint en compte tots aquests plantejaments, si volem que els sobiranismes d'esquerres liderin la construcció d'un model de país amb el màxim de quotes d'autogovern és el moment d'obrir un debat sobre quin és el grau de complicitat, cooperació i coordinació dels distints partits sobiranistes de les Illes Balears.

Els quatre partits sobiranistes es defineixen com insularistes. El subjecte polític amb capacitat de decidir és la seva respectiva illa. Deuen la seva obediència a la ciutadania illenca.

Fins fa poc, la relació entre ells s'ha basat en les bones relacions que comporta el fet de coincidir amb plantejaments ideològics comuns però pràcticament sense relacions polítiques periòdiques.

Fa uns mesos donaren una passa important, la constitució d'ARA MÉS per afrontar les eleccions estatals i europees.

Però això no basta ni molt manco per afrontar les tasques que hem vist abans. Si volem liderar i coparticipar en la recuperació de les institucions insulars, les majories al Parlament i al Govern i afrontar el debat del model de país que necessitem caldrà obrir un debat sobre si és necessari seguir caminant en la configuració d'un projecte polític sobiranista d'Illes Balears o ens conformem amb les minses relacions que ara mantenim.

Hem de partir de l'evidència indiscutible que cada una de les quatre formacions polítiques sobiranistes de cada illa són sobiranes i en conseqüència totes les seves decisions les prenen en última instància amb plena sobirania.

Però això no ha d'entrar en contradicció amb pactar unes estructures confederals. Tot allò que faci referència a la decisió de les polítiques municipals i insulars correspon a cada partit amb absoluta sobirania. Però si ens referim a polítiques d'àmbit interinsulars, no té cap sentit que ni tan sols es posi en comú.

És evident que cap decisió es pot prendre per majoria. La majoria d'una determinada militància, sobretot si les diferències numèriques entre partits és molt important, no es pot imposar al dret de sobirania de cada organització insular. Però igualment absurd és que les grans línies i decisions polítiques interinsulars no es discuteixin conjuntament. Cal estructurar espais de debat comú i treballar per construir consensos.

El mateix es podria dir respecte a les polítiques estatals i europees o aliances entre forces afins internacionals.

Seria un bon moment perquè ARA MÉS posi sobre la taula el debat de la construcció d'un projecte confederal sobiranista

7. La política d'aliances estratègica vista des de les Illes Balears

L'esquerra sobiranista mallorquina, i l'esquerra nacional de Mallorca en un sentit ample -incloent-hi tant la tradició nacionalista com la federalista/confederalista amb vocació auto-centrada, ambdues avui dins MÉS- ha viscut sempre amb complexitat les relacions polítiques fora de les Illes Balears. Unes relacions marcades sovint per la manca de referents clars, la inestabilitat, un cert aïllacionisme o la competició entre espais.

La culpa, certament, no pot ser exclusivament del mallorquinisme, el menorquinisme, el formenterisme i l'eivissenquisme contemporanis, que possiblement ja n'han tingut prou en defensar el seu projecte polític singular i sobreviure. La poca orientació pro Països Catalans del sobiranisme i de l'esquerra al Principat de Catalunya, tant de les famílies teòricament més favorables a aprofundir en les relacions amb les Illes Balears i el País Valencià com de les que no, no ha ajudat gaire.

Tampoc l'escàs coneixement que de les Balears es té a l'exterior en general i als països que conformen l'Estat espanyol en particular. Però, com en tot a la vida, no és gaire positiu donar la culpa de les mancances pròpies a l'element exterior, als altres.

L'esquerra nacional illenca només pot guanyar reforçant vincles amb les seves referències externes. Està, de fet, en l'ADN confederal que sempre ha defensat el mallorquinisme progressista ja des dels anys vint i trenta del segle XX i en la seva vocació europeista i mediterrània. Un ADN confederal que és comú, des de sempre, amb el catalanisme i el valencianisme. La matriu dels Països Catalans és, *de facto i de iure*, pluralista i confederativa.

Connecta, a més, amb les necessitats i el context global. L'internacionalisme esdevé, en un marc general amb les dretes xovinistes i els autoritarismes a l'alça, una qüestió imperiosa. Tant per als sectors populars i progressistes d'arreu del món, com per a aquells preocupats pel canvi climàtic i el patriarcat, com per als pobles i les minories mancats de sobirania i d'una solució democràtica a les seves problemàtiques.

Això, a poc a poc, ho han entès l'esquerra i el sobiranisme dels països de l'Estat espanyol. No sense dificultats. Però aquesta idea d'una fraternitat realment confederal (allunyada del fals federalisme que només és un espanyolisme *light* i de l'essencialisme d'un cert nacionalisme reactiu) entre els pobles i les esquerres nacionals de cada indret, cala.

Només així es poden entendre experiències com el Fòrum Sobiranista – impulsat per les Fundacions Darder Mascaró en col·laboració ni més ni manco que amb la fundació *Iratzar de Sortu* i el CIEMEN, l'estratègia aperturista d'EH Bildu, el BNG i ERC, la revolució que al País Valencià ha significat Compromís; la batalla ideològica no closa amb el republicanisme com a senyera, que a Catalunya ha plantejat gent com Xavier Domènech dins el món dels Comuns, etc.

Experiències que lliguen amb el que passa per tot. Tant als pobles sense estat semblants al nostre (recordem el sobiranisme “útil” i “social” dels moviments d'alliberament nacional a Escòcia o Irlanda dins Europa, o la idea kurda i dels pobles originaris amerindis de confederar ètnies, territoris i lluites al Pròxim Orient o a Amèrica), com entre les esquerres (d'aquí el DiEM 25 de Varoufakis; el procés de retrobament entre l'ecologisme, les minories culturals i l'esquerra transformadora que es dona a bona part de la UE; el *boom* feminista transversal i global o la resignificació del concepte d'unitat popular que les esquerres llatinoamericanes han treballat aquests anys).

A més, i malgrat la desfeta electoral de l'univers *Podemos-Sumar* en el darrer cicle polític, no pot obviar-se que l'esquerra de matriu castellano-espanyola, lentament però *tectònicament*, ha fet moviments cap a intentar comprendre i assimilar el fet plurinacional.

Per tant es dona una situació històricament interessant: allò que és la tesi i la tradició històrica -malgrat que sovint s'hagi practicat de forma maldestra- del mallorquinisme polític i de l'esquerra nacional illenca i dels països de parla catalana, ara és la norma entre les esquerres i els pobles arreu: construir des de baix, confederadament, i cercar aliances.

És per tot això que MÉS per Mallorca ha d'anar aprofundint en les seves relacions amb les esquerres sobiranistes i autocentrades dels Països Catalans, de l'Estat i de la UE en un sentit ample. I què vol dir el concepte d'amplitud? Que avui en dia ja no serveix la idea d'un sol referent ideològic tancat per espai territorial. Cal, entenent també la diversitat de MÉS i el que significa el pluralisme dins la lluita per l'hegemonia a les Illes Balears, vincular-se a diferents forces i treballar, especialment en els àmbits més propers dels Països Catalans i l'Estat, perquè l'aliança confederal entre diferents s'enforteixi.

ERC, Comuns i els sectors més pragmàtics i no sectaris de l'Esquerra Independentista han de ser els aliats de MÉS a Catalunya; com ho ha de ser Compromís al País Valencià i les esquerres nacionals basca, gallega, aragonesa, andalusa o canària. Però no podem obviar que ens calen referents a Madrid o a Castella de marc espanyol, que representen cosmovisions que part dels nostres compatriotes, ciutadanes i ciutadans de les Illes Balears, senten com a pròpies. Per ells no podem no tenir vincles, sempre des del confederalisme més radical amb les esquerres d'allà, amb una única condició: el respecte a la sobirania i al dret de decidir dels pobles de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera.

Estratègicament és evident que només des de l'aliança entre els sectors populars i les nacions de l'Estat podrem trencar amb les inèrcies del passat i amb l'aparell juridico-econòmic-polític d'Espanya. El mateix en clau europea. Cal anar més enllà de les famílies ideològiques tradicionals per vertebrar un gran front democràtic antiautoritari i a favor dels drets dels pobles, el clima i la justícia social.

MÉS per Mallorca ha de poder ser el paraigua que, a la nostra illa-i sempre amb complicitat amb els nostres germans del menorquinisme, l'eivissenquisme i el formenterisme- aculli totes les sensibilitats sobiranistes, d'esquerres, feministes i ecologistes. En conseqüència necessita articular una política diplomàtica política d'aliances ferma, oberta, no sectària.

Una política d'aliances cap a l'exterior que ha de tenir l'ALE, Els Verds i l'Esquerra Europea (*EFA, European Greens i The Left*), com a referents a la UE i que ha de treballar en el marc estatal per vertebrar un espai politicoelectoral com el que en el terreny de les idees representa el Fòrum Sobiranista -d'EH Bildu a Compromís- amb la voluntat clara de superar-lo i d'obligar l'esquerra espanyola a acceptar el paradigma plurinacional i confederal d'una forma efectiva.

Ens trobaràs a:

fundacionsdardermascaro.cat

laltramirada.cat

illaglobal.com

arrelsdemocratiques.org

collectualternatives.cat

forumsobranista.org

forumsocietatcivil.org

APAGUEM
EL PILOT
AUTOMÀTIC:
NO SOM UN
PARC
TEMÀTIC

